

Pr. Dr. Vasile Gavrilă

Imn de Nuntă

Fundația Tradiția Românească
2018

Cuprins

Prologos

9

**Familia creștină în zilele noastre: rolul ei în
comunitate și în societatea contemporană**

17

**Taina Cununii – nașterea de prunci,
ca dar și binecuvântare a familiei creștine**

41

**Desăvârșirea în familie și provocările societății
contemporane**

60

Credința și asceza – cele două brațe ale iubirii

82

Tinerii și relațiile dintre ei

101

Cununia, „Lumină lină”

117

Dar de nuntă

123

Iubirea care declară veșnicia

127

Mirele și mireasa în fața Împărăției

132

Un alt cuvânt la Cununie

138

**Ochii mirilor,
ferestre către Împărăția lui Dumnezeu**

142

Străluciți, în Hristos, ca luminătorii pe cer!

147

Sunteți, unul pentru celălalt, cununa Creației

153

Te iubesc și vreau să fii mireasa mea

159

Voi ați păstrat vinul cel bun!

164

Te iubesc, deci nu vreau să mori vreodată

169

Așa a plăcut Slavei lui Dumnezeu

176

**Nunta – Imn de slavă, de bucurie
și de binecuvântare**

181

Bibliografie

185

EVANGHELIA¹

În vremea aceea s-a făcut nuntă în Cana Galileii și era și mama lui Iisus acolo. Și a fost chemat și Iisus și ucenicii Săi la nuntă. Și sfârșindu-se vinul, a zis mama lui Iisus către El: Nu mai au vin. A zis Iisus: Ce ne privește pe Mine și pe tine, femeie? Încă n-a venit ceasul Meu. Mama Lui a zis celor ce slujeau: Faceți orice vă va spune. Și erau acolo șase vase de piatră, puse pentru curățirea iudeilor, care luau câte două sau trei vedre. Zis-a lor Iisus: Umpleți vasele cu apă. Și le-au umplut până sus. Și le-a zis: Scoateți acum și aduceți nunului. Iar ei i-au dus. Și când nunul a gustat apa care se făcuse vin și nu știa de unde este, ci numai slujitorii care scosese răpa apă știa, a chemat nunul pe mire și i-a zis: Orice om pune întâi vinul cel bun și, când se amțeșc, pune pe cel mai slab. Dar tu ai ținut vinul cel bun până acum. Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii și Și-a arătat slava Sa; și ucenicii Săi au crezut în El.

¹ Din Sfânta Evanghelie de la Ioan (II, 1–11)

Familia creștină în zilele noastre: rolul ei în comunitate și în societatea contemporană

Lumea în care trăim, pe care o observăm și din care facem parte, cu un trecut istoric zbuciumat și cu un viitor nesigur și amenințat, constituie tema predilectă pentru reflecții, pentru a o înțelege, a o asuma și pentru a o îmbunătăți dacă este posibil. În centrul frământărilor cu istorie milenară, între curente și interese de tot felul, într-o lume dezbinată și divizată, cu ierarhiile bulversate, omul își trăiește cea mai profundă criză de identitate, rostogolindu-se fără un centru de referință, pentru a putea împăca totul¹ în jurul lui, aflându-se, totodată, în fața celei mai mari provocări: regăsirea firescului printr-o renaștere ontologică.

Tributar „condiției căzute”, omul trebuie să se definească mai întâi, pentru a se putea explica; gândirea, însă, merge în gol atunci când omul se analizează limitându-se la ceea „ce-i definește viața” – condițiile socio-umane în care trăiește, pentru că, așa cum cei mai mulți Părinți ai Bisericii și teologi recunosc, *omul nu se poate explica la nivelul omului*²; pentru a se cunoaște și pentru a

¹ Olivier Clément, *Întrebări asupra omului*, trad. rom. Ierom. Iosif Pop și Pr. Ciprian Șpan, Editura Episcopiei Alba-Iuliei, Alba-Iulia, 1997, p. 12

² Olivier Clément, *Întrebări...*, ed. cit., p. 13

„înțelege care-i „taina” omului în univers, trebuie să-L cunoască și să-L „studieze” pe Hristos³, deoarece cunoașterea lui Hristos-Dumnezeu îl duce pe om la adevărata viață (In. 17, 3), care-i explică totul. Căderea în păcat a produs boala necunoașterii lui Dumnezeu pentru că, „neducându-și mișcarea lucrării puterilor spre scop, s-a îmbolnăvit de necunoașterea cauzei sale, socotind, prin sfatul șarpelui, că acela este Dumnezeu, pe care cuvântul poruncii dumnezeiești îi poruncise să-l aibă ca un dușman de moarte”⁴. Astfel omul, după cădere, a intrat în șuvoiul acesta al vieții animale, ca toate animalele. Iar știința – fără o abordare teologică – nici nu poate distinge deplin între om și animal. Știința a recunoscut că omul este un „animal” cu o inteligență superioară, chiar dacă uneori a încercat să dezmintă aceasta. Fără o înțelegere în duh, nu este cu putință a desluși deplin între om și animal⁵.

Atinsă de descoperirea lui Dumnezeu, *cunoașterea creștină*, care este o cunoaștere în credință și care debutează și progresează prin pocăință – *metanoia*, în sensul de *reînțoarcare* a conștiinței de a fi⁶ și ridicată prin *smerenie*⁷, depășește separația dintre om și Izvorul

³ Ierom. Rafail Noica, *Cultura Dubului*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2002, p. 149

⁴ Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, în „Filocalia” vol. III, trad. rom. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Sibiu, pp. 8–9

⁵ Ierom. Rafail Noica, *Cultura...*, ed. cit., p. 149

⁶ Olivier Clément, *Întrebări...*, ed. cit., p. 13

⁷ Cuvântul revelat ne spune că Dumnezeu „celui mândru îi stă împotriva, iar celui smerit îi dă har” (Iacov 4, 6). Smerenia este calitate dumnezeiască; Dumnezeu este smerit. De aceea, omul nu se poate înălța la Dumnezeu decât pe calea smereniei, după cum Dumnezeu s-a coborât la om pe aceeași cale. Pentru ca omul să se poată împărtăși de Dumnezeu, trebuie mai întâi să se golească de sine; așadar, Calea Împărăției veșnice se deschide prin smerenie: „Fericiți cei săraci cu duhul (adică cei smeriți), că acela este Împărăția Cerurilor” (Mt. 5, 3). Antinomia „înălțare prin smerenie” este întâlnită alături de antinomia „îmbogățire prin sărăcie”, în viața Sfinților: „Îndreptător credinței și chip blândeților, învățător înfrânării te-a arătat pe tine, turmei tale, Adevărul lucrurilor. Pentru aceasta, ai

vieții (separație care a generat mentalitatea „Omul, idolatru față de el însuși”)⁸, deschizând *cunoașterii* o perspectivă luminoasă și luminată de Soarele dumnezeiesc.

Raportată la Hristos-Fiul lui Dumnezeu întrupat, cunoașterea, în *relație* cu sensul, scopul și finalitatea existenței umane, ajunge la câteva repere fundamentale: *omul are constituție bristolologică, un destin bristolologic și obârșia în Hristos*⁹.

Constituția bristolologică a omului, în sensul că:

- este *creator*, pentru că este chipul Cuvântului prin Care toate s-au făcut;
- este *stăpân*, pentru că Hristos, după al Cărui chip a fost creat, este Domn și Stăpân al tuturor;
- este *liber*, pentru că este chip al libertății absolute;
- este *responsabil pentru creație*, ca unul care este recapitulare și conștiință a întregii creații, pentru că Arhetipul lui, Hristos, este Recapitularea și Mântuitorul a toate;
- este *trup și suflet*, pentru că stă în mijlocul creației și unește în el materie și spirit;
- este, mai ales, *persoană și natură* sau persoană care face concretă și revelează natura, întrucât este chip al Fiului Care reprezintă o ipostază personală distinctă a ființei unice și indivizibile, comună Tatălui, Fiului și Sfântului Duh¹⁰.

Destinul omului este bristolologic, pentru că este chemat de propria sa natură să depășească limitele mărginite ale creației și să se facă *înfinit*¹¹, *finalitatea* lui fiind îndumnezeirea.

câștigat cu smerenia cele înalte, cu sărăcia cele bogate, Părinte Ierarhe Nicolae, roagă pe Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre!” (Troparul Sf. Nicolae)

⁸ Sfântul Andrei Criteanul, *Canonul Postului Mare*

⁹ Panayotis Nellas, *Omul – animal îndumnezeit. Perspective pentru o antropologie ortodoxă*, studiu introductiv și trad. rom. de Ioan I. Ică jr, Editura Deisis, Sibiu, 2009, pp. 62–67

¹⁰ Panayotis Nellas, *Omul – animal îndumnezeit...*, ed. cit., pp. 62–64

¹¹ Panayotis Nellas, *Omul – animal îndumnezeit...*, ed. cit., p. 64

Obârșia omului este în Hristos; pentru ca omul să tindă spre Dumnezeu și să ajungă la asemănarea cu El, după har, este necesar ca el, omul, să aibă în sine un element divin¹². Însă distanța dintre natura creată și cea necreată este absolută și infinită; fără a desființa această distanță, Dumnezeu a binevoit să arunce peste ea, dintru început, o punte care le aduce la unire și comuniune, prin energiile divine necreate¹³. Cele două elemente ale constituției hristologice a omului, *persoana* și *natura*, ne interesează cel mai mult în prezenta expunere, în care este vorba de familie, ca împlinire a iubirii, și de rolul acesteia în raport cu copiii – rodul dragostei părintești și binecuvântarea lui Dumnezeu – și în raport cu societatea, care nu este o alcătuire de indivizi dezbinați, dușmani, singuratici, confrunțați cu propria lor confuzie, sortiți unei lupte fără de sfârșit, ci cu „societatea” care, prin lucrarea mântuitoare a lui Dumnezeu, a devenit *Biserică* și este chemată să devină *Împărăție a lui Dumnezeu*.

Omul, creat de Dumnezeu întreit în Persoane, după chipul și spre asemănarea Sa (Fac. 1, 26), și nu rezultat al hazardului și al evoluției organismelor vii prinse pe vecie „într-o luptă pentru existență”¹⁴, este, *ca și Dumnezeu*, definit mai întâi ca *persoană*. Iar „persoana se definește ca raportare și ca relație și definește o raportare și o relație. Principalul conținut al cuvântului «prosopon» (persoană) exclude posibilitatea de a interpreta persoana ca individualitate în sine – de aici preferința pentru «persoană» și nu pentru «individ», când vorbim despre om”¹⁵.

¹² Panayotis Nellas, *Omul – animal îndumnezeit...*, ed. cit., p. 67

¹³ Deși tema energiilor divine necreate nu lipsește în teologia marilor Părinți ai Bisericii, totuși rolul fundamental în sistematizarea și formularea acestei teologii, ce aparține Răsăritului Ortodox, l-a avut Sfântul Grigorie Palama (1296–1359).

¹⁴ Bruce H. Lipton, Ph. D., *Biologia credinței. Eliberarea puterii conștiinței, a materiei și a miracolelor*, trad. rom. Laura Cristiana, Editura For You, București, 2008, p. 53

¹⁵ Christos Yannaras, *Persoană și Eros*, trad. rom. Zenaída Luca, Editura Anastasia,

Omul, ca persoană, definește o realitate anaforică, adică de raportare; „prosopon” (...) = persoană, definește pe cineva care are privirea/fața ațintită către/spre cineva¹⁶; ceea ce înseamnă că așa a fost creat omul, ca o ființă centrată în afara ei și extatică prin natura sa¹⁷.

Microcosmos, după natură¹⁸, pentru că, alcătuit din trup și suflet, este o sinteză a întregii lumi (a întregului Cosmos), dar *microtheos* (un dumnezeu în mic) după obârșie și vocație, fiind creat de Dumnezeu și chemat la asemănarea cu Prototipul, omul este singura creatură cu vocația îndumnezeirii. De aceea, orice aspect din viața și existența omului am analiza, trebuie să aibă ca punct de pornire și ca perspectivă acest adevăr fundament antropologic: *îndumnezeirea omului*.

Afirmția conform căreia omul este chemat de propria sa natură să-și depășească limitele mărginite are la bază teologia patristică¹⁹ și revelația dumnezeiască; ambele afirmă clar că și natura, și scopul existenței umane au fost stabilite de Creator. Trupul omenesc, alcătuit din aceleași elemente ale lumii sensibile, dar din „ceea ce aceasta are mai fin și mai luminos”²⁰, unit cu sufletul, care este o natură creată, vie și inteligibilă și care transmite prin sine trupului organic și palpabil puterea vitală, constituie un amestec de inteligibil și sensibil, prin puterea unei înțelepciuni superioare,

București, 2000, p. 21

¹⁶ Cuvântul „persoană”, din limba română, traduce cuvântul „prosopon” din limba greacă; este un cuvânt compus din: „pros” = către + „ora” = privesc.

¹⁷ H. Crouzel, *Grégoire de Nyssa est-il le fondateur de la théologie mystique?*, RAM 3/1957, p. 201, apud Vasile Răducă, *Antropologia Sfântului Grigorie de Nyssa. Căderea în păcat și restaurarea omului*, EIBMBOR, București, 1996, p. 108

¹⁸ Pr. Dr. Vasile Răducă, *Antropologia Sfântului Grigorie de Nyssa...*, p. 110

¹⁹ Cf. Pr. Dr. Vasile Răducă, *Antropologia Sfântului Grigorie de Nyssa...*, ed. cit., p. 105

²⁰ Sf. Grigorie de Nyssa, *De hominis opificio*, VIII, 44, 145C, apud Pr. Dr. Vasile Răducă, *Antropologia Sfântului Grigorie...*, ed. cit., p. 84

„pentru ca elementul pământesc să se înalțe prin uniunea cu dumnezeirea și ca un singur har să poată pătrunde deopotrivă toată creația, datorită faptului că natura de jos s-a unit cu cea de deasupra lumii”²¹.

Pentru că sufletul este, oarecum, înrudit cu Dumnezeu, are o înclinare naturală spre Cel cu Care este înrudit, de aceea omul are o natură dinamică, nu doar activă, ci dinamică și încontinuu capabilă de desăvârșire, fiind chemat să se împărtășească din bunătățile dumnezeiești și din slava dumnezeiască, el însuși fiind adus la existență ca bărbat și femeie – expresie a comuniunii și a bucuriei dumnezeiești: „Dumnezeule Cel Sfânt, Care din țărână ai făcut pe om și din coasta lui ai făcut femeie și ai însoțit-o lui spre ajutor, pentru că așa a plăcut slavei Tale, să nu fie omul singur pe pământ... Întinde mâna Ta din Sfântul Tău locaș și unește pe robul Tău (N) cu roaba Ta (N)”²². Așadar, prin cele două elemente ale constituției hristologice – persoană și natură –, omul este atras, este îndrăgostit de Cel de a Cărui vedere se bucură și a Cărui vedere o caută, pentru a-și împlini menirea: *asemănarea*, pentru că, așa cum afirmă Sfântul Grigorie de Nyssa, „devenim ceea ce privim”²³.

Iar vederea lui Dumnezeu, pentru același dumnezeiesc Părinte, este hrana sufletului, după cum sunt mâncarea și băutura pentru trup: „Căci ceea ce este mâncarea și băutura pentru trup, prin care se menține în existență natura lui, același lucru este pentru suflet privirea spre bine, și a avea privirile ațintite spre Dumnezeu este cu adevărat un dar al lui Dumnezeu”²⁴.

²¹ Sfântul Grigorie de Nyssa, *Oratio catehetica magna*, VI, 45, 25, BC – 284, apud Pr. Dr. Vasile Răducă, *Antropologia...*, ed. cit., p. 83

²² Rugăciunea a treia din Taina Cununii

²³ Sfântul Grigorie de Nyssa, *Tâlcuire amănunțită la Cântarea Cântărilor (Comentarium in Canticum Canticorum II, 44)*, trad. rom. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în colecția PSB, vol. 29, EIBMBOR București, 1982, pp. 132–144

²⁴ Sfântul Grigorie de Nyssa, *Expositia in Ecclesiastem Salomonis*, VII, 44, 753B, apud Pr. Dr.

De altfel, înțelegerea lumii ca un loc al manifestării lui Dumnezeu, nedimensional, nedespărțit, nedivizat – un loc al comuniunii iubirii lui Dumnezeu, este proprie gândirii patristice. De exemplu, Sfântul Maxim Mărturisitorul vede întreaga creație, de la îngeri până la materia neînsuflețită, ca un fapt al iubirii, un fapt erotic unitar și nedimensional, nemijlocit, ca o relație erotică dinamic ierarhizată și ca o mișcare erotică universală, care alcătuiește zidirea – cea personală și cea impersonală, cea însuflețită și cea neînsuflețită – într-o înlănțuire de *comuniune* cu raportare și întoarcere la Dumnezeu²⁵.

Ca și Sfântul Apostol Pavel, pentru Sfântul Dionisie Areopagitul, din și prin Dumnezeu sunt toate: „Și toate câte sunt și se fac pentru frumos și bine și toate privesc spre el și sunt mișcate spre el și se susțin de el și sunt din pricina lui și pentru el; și în el e tot începutul ca model săvârșitor, făcător, formator, temeiul elementelor și, simplu, tot începutul, toată susținerea și capătul final. Și ca să spun într-un cuvânt, toate cele ce sunt – sunt din frumos și bine... Deci, tuturor le este dorit și iubit frumosul și binele și pentru el și din pricina lui iubesc și cele mai mici pe cele mai înalte întoarse spre ele și stau în comuniune cu cele de aceeași constituție și treaptă... Dar Cuvântul adevărat îndrăznește să spună și aceasta, că El însuși este cauzatorul tuturor pentru covârșirea bunătății și pe toate le iubește și pe toate le face, toate le desăvârșește, toate le susține, toate le întoarce spre Sine și este și iubirea dumnezeiască, face roditor binele binelui pentru bine”²⁶.

Vasile Răducă, *Antropologia Sfântului Grigorie...*, ed. cit., p. 151

²⁵ Christos Yannaras, *Persoană și Eros*, trad. rom. Zenaida Luca, Editura Anastasia, București, 2000, p. 137

²⁶ Sfântul Dionisie Areopagitul, *Despre numirile Dumnezeiești* IV, 10, în „Opere Complete și Scoliile Sfântului Maxim Mărturisitorul”, trad. rom. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Paideia, București, 1996, p. 149

De aceea, la Liturghia din noaptea pascală – începutul noii zidiri și ziua a opta, în același timp – se citește din *Evangelia după Ioan*: „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Întru El era viață și viața era lumina oamenilor” (In. I, 1, 4).

Prima minune a Mântuitorului Hristos, în care apostolii au văzut slava lui Dumnezeu și au crezut în El, s-a săvârșit la o nuntă, la nunta din Cana Galileii (In. 2, 1-11), pentru că acolo trebuia să înceapă restaurarea omului: bărbat și femeie, unul în iubire, însă dezbinați de păcat.

Taina unității și comuniunii omului (bărbat și femeie) cu Dumnezeu s-a alterat, întrucât întunericul păcatului l-a făcut pe om să nu-L mai vadă pe Dumnezeu ca Dumnezeu, iar în aproapele lui – bărbatul în femeie și femeia în bărbat – n-a mai văzut darul lui Dumnezeu, ci ceva „al lui”, pe care-l poate poseda și stăpâni. În persoana umană se oglindea Persoana dumnezeiască, iar în comuniunea persoanelor strălucea comuniunea Persoanelor Sfintei Treimi; de aceea Adam n-a văzut în cea scoasă din coasta lui ceva străin, ci ceva ce era din el, chemată să fie una, în Dumnezeu, persoană, adică orientată cu privirea/fața către/spre „Cineva” – Izvorul existenței lor. Când Adam a văzut-o pe cea pe care Sfatul dumnezeiesc a hotărât să o zidească²⁷, a zis: „Iată, aceasta-i os din oasele mele și carne din carnea mea; ea se va numi femeie, pentru că este luată din bărbatul ei” (Fac. 2, 23), pentru că aveau să fie/să devină un singur trup (Fac. 2, 24).

Dumnezeu, Care este iubire, (I In. 4, 8), a venit la nunta din Cana pentru a-i asuma pe cei doi, bărbat și femeie, deveniți mire și mireasă, în iubirea Lui, pentru a le reda unitatea inițială și a-i readuce în fața lui Dumnezeu schimbându-le firea, după cum

²⁷ „Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor potrivit lui” (Fac. 2, 16).

firea apei a fost schimbată, transformând-o în vin, deoarece, așa cum afirma Sfântul Ioan Damaschinul, „toate sunt departe de Dumnezeu, nu prin loc, ci prin fire”²⁸.

Vremea (*kairos*), deși nu sosise, se condensează și este „silită”, firea este transfigurată, iar natura umană deschisă spre a vedea slava lui Dumnezeu, iar lumea cuprinde – dă spațiu (*horos*) relației lui Dumnezeu cu omul²⁹, pentru că omul, prin întruparea Fiului, este îmbrățișat în iubirea lui Dumnezeu și primit în sânul Sfintei Treimi. De aceea, unirea dintre bărbat și femeie, unirea mirelui cu mireasa este transfigurată și devine taină pentru că este asumată de Dumnezeu, primită în taina lui Dumnezeu, fiind creată după chipul unirii spirituale dintre Hristos și Biserică și menită să atingă această stare înaltă, posibilă doar în Hristos. Acesta este motivul pentru care mirii încununați „dănțuiesc” împreună cu Isaia – evanghelistul Vechiului Testament – în jurul Cuvântului lui Dumnezeu, consemnat în *Evangelie*.

În Hristos, bărbatul și femeia rămân oameni sau, mai bine zis, redevin oameni, prin Botez; așa cum apa s-a transformat în vin (vinul euharistic), depășindu-și firea, prin mâna lui Dumnezeu, la fel firea omului se înnoiește, prin moarte și înviere, pentru a deveni Trup al lui Hristos și pentru a dobândi mintea lui Hristos³⁰, pentru ca Acesta să Se sălășluiască în ei. Ei continuă să trăiască după aceleași legi ale firii, dar ale firii reînnoite; nu se deosebesc decât după fire, adică după orientare, după vedere, raportare și relaționare.

„Creștinii nu se deosebesc de ceilalți oameni nici prin pământul

²⁸ Sfântul Ioan Damaschin, *Despre credința ortodoxă*, 1, 13, P.G. 94, 853 C, apud Christos Yannaras, *Persoană...*, ed. cit., p. 133

²⁹ Christos Yannaras, *Persoană...*, ed. cit., p. 133

³⁰ „Căci cine a cunoscut gândul Domnului, ca să-L învețe pe El? Iar noi avem mintea lui Hristos” (I Cor. 2, 16).